

Руснак Ю. М.

Буковинський державний медичний університет

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИСЛІВНИКІВ З СУФІКСОМ -О, -Е У МОВОСТИЛІ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ

Статтю присвячено аналізу прислівників як специфічної ознаки малої прози О. Кобилянської. З-поміж строкатого класу цієї незмінної самостійної частини мови виокремлюємо прислівники з суфіксом -о, -е, які належать до атрибутивних. Цей клас, що походить від прикметників і повторює їхні граматичні особливості, традиційно називається якісно-означальними прислівниками.

У художньому дискурсі О. Кобилянської натрапляємо на прислівники-оказіоналізми: лукувато, далеко-широко, рік-річно, хвиляво, потихенько-потихенько, напівсумно, напівзадумчиво.

У творах буковинської письменниці багато діалектизмів: дармо, надармо, заєдно, маркотно, припадково, ненастанно, недурно, конче, встидно, серед них є низки спільнокоренових слів: конечно, доконечно, доконче, конче; дармо, надармо. Знаходимо мовні одиниці, які можна розглядати як вплив язичія: незамітно, безгранично, нарочно, несподівано, конечно, недвижно, іменно. Слово много, яке авторка використовує досить часто, умотивоване впливом церковнослов'янської мови.

Якісно-означальні прислівники зазвичай успадковують і семантику твірної прикметника, яка, однак, перетворюється на вторинну ознаку або ознаку ознаки. У творах О. Кобилянської прислівники з суфіксом -о, -е виражають такі типи вторинних якісних ознак: емоційні, інтелектуальні, моральні, сенсорні, естетичні, часові, просторові тощо. Прислівники цього класу переходять у розряд прислівників міри іншої ознаки: безгранично, незвичайно, сильно, несказанно, конечно, страшно, страшенно, незмірно.

Прислівники на -о, -е функціонують у граматичних формах ступенів порівняння: тяжче, радше, чимраз рідше й слабше, поважніше, дальше, ліше, свободніше, краще, найважливіше, якнайборше.

Актуалізація вторинної ознаки відбувається внаслідок використання різних шрифтів та парцеляції.

Ключові слова: прислівник, діалектизм, якісна ознака, художній дискурс, оказіоналізм, ступені порівняння, мовостиль О. Кобилянської.

Постановка проблеми. У малій прозі О. Кобилянської прислівники відіграють важливу роль, створюючи своєрідний візерунок текстової тканини, виступають специфічною ознакою мовостилу письменниці.

Прислівник належить до найбільш дискусійної частини мови як за семантичними, морфологічними, синтаксичними ознаками, так і словотвірними особливостями. У дефініціях прислівника науковці виокремлюють ті чи ті ознаки. У частиномовній класифікації І. Р. Вихованця прислівник і прикметник перебувають на периферії. Мовознавець вважає, що «прислівник прилягає до аналітичних синтаксичних морфем, є частиною мови, яка поповнює службові граматичні морфеми» [2, с. 156].

Прислівники за семантико-синтаксичними ознаками розподіляються на дві великі групи: обставинно-атрибутивний клас, який ґрунтується на вихідних прикметниках і повторює граматичні

особливості прикметників, і власне обставинний клас, що корелює із семантико-синтаксичними відношеннями складнопідрядних речень і становить щодо них похідну одиницю [2, с. 186].

З-поміж строкатого класу цієї незмінної самостійної частини мови виокремлюємо прислівники із суфіксом -о, -е, які належать до атрибутивних. Цей клас, що походить від прикметників і повторює їхні граматичні особливості, традиційно називається якісно-означальними прислівниками, що «вказують на якісну ознаку іншої ознаки – процесуальної або статичної» [7, с. 435].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти мовотворчості О. Кобилянської досліджувало чимало мовознавців, передовсім буковинських: Н. Гуйванюк, Н. Бабич, Л. Ткач, О. Кульбабська, М. Скаб, Н. Руснак, С. Шабат-Савка, О. Кардашук, Т. Гуцуляк, В. Чолкан, О. Максим'юк, О. Даскалюк та ін.

У розробленні прислівника спираємось на праці І. Вихованця [1; 2], В. Горпинича [3], К. Городенської, О. Безпояско, П. Білоусенка, В. Німчука [5], Г. Гримашевич, В. Русанівського [8], І. Уздиган та ін.

Постановка завдання. Мета статті – визначити особливості мовостилю О. Кобилянської на матеріалі прислівників із суфіксом -о, -е. Мета передбачає вирішення таких завдань: з'ясувати текстотвірні можливості прислівників, як-от: оказіональний і діалектний вияви; визначити типи вторинних ознак та граматичні особливості прислівників на -о, -е.

Виклад основного матеріалу. За нашими спостереженнями, художній дискурс О. Кобилянської рясніє прислівниками, зокрема прислівниками на -о, -е, що і послугувало мотивацією аналізу. Цей клас слів відображає особливості мовостилю буковинської письменниці. Так, серед прислівників натрапляємо на оказіоналізми: *лукувато, далеко-широко, рік-річно, хвиляво, потихенько-потихенько, напівсумно, напівзадумчиво* та ін. Напр.: *Він оглядав її хвилюку полохо, а по тому знову став по-свому дивитись навперед себе, напівсумно а напівзадумчиво* [4, с. 119]. *Зелені куці з густо і лукувато до землі спадаючими віниками галузок, обсіпані дрібним звязовато-жовтим цвітом...* [4, с. 294]. *Неначе перед тяжкою операцією, так стало їй хвиляво на душі* [4, с. 386].

Складанням слів утворено оказіоналізми *далеко-широко, потихенько-потихенько*. Пор.: *Дерева білили цвітом, запах із них розносився далеко-широко воздухом, а вечори були повні неказанно лагідної, приманчивої краси...* [4, с. 288]. *А вона прийшла потихенько-потихенько ззаду і діткнулася (се Morgenseele робила) устами волоссячка його там, де воно на шию спало і ковнірця дотикалося...* [4, с. 396].

Привертає увагу оказіоналізм *рік-річно*, утворений комбінацією способів словотвору: *Здавалося, ціле життя їх, уся їх будучність крилася в зеленій дубині, що рік-річно весною відновлялася і простирала до них свої густі крилаті віти...* [4, с. 312].

Закономірно, що в мові творів західноукраїнської письменниці чимало діалектизмів. Питання діалектизмів – складне, зумовлене передовсім чинником часу. Так, серед діалектизмів є мовні одиниці, засвідчені в сучасних буковинських говірках, та мовні одиниці, що вийшли з їхнього ужитку. За визначенням діалектизмів до другої групи належать діалектизми, зумовлені впливом

язичія. Пор. *Діалектизм 1* – «позанормативний елемент літературної мови, що має виражену діалектну віднесеність. Діалектизми віддзеркалюють процес адаптації літературною мовою територіально здиференційованих елементів діалектної мови чи регіональних варіантів літературної мови. Основними шляхами проникнення діалектизмів у літературну мову є мова художньої літератури, публіцистики, наукової літератури, усне мовлення, лексикографічні праці» [8, с. 146].

Серед прислівників трапляються мовні одиниці, які можна розглядати як вплив язичія (такі елементи пристосовуються до закономірностей української мови): *незамітно, безгранично, нарочно, неожидано, конечно, недвижно, іменно*. Напр.: *Широкий промінь сонця засунувся незамітно до неї і заграв на її лиці; вона вже в півсонку* [4, с. 247]. *Незамітно оставалась чимраз більше і більше від товаришок і ровесниць...* [4, с. 376]. *А що в своїх рішеннях була скоро й консеквентна, – я любила її безгранично, приноровлювалася до неї без надумання і, мов та ріка, так плила я спокійно виробленим нею руслом, щоб знов, як ріка, згубитися, може, й з іншими такими, як я, в житті, як у морі...* [4, с. 257]. *Говорила, мовби не бачила її зовсім, або мовби усувалася від неї нарочно* [4, с. 269]. *Уривала неожидано посередині гами смутним акордом, полишаючи в душі масу викликаних почувань мов на глум...* [4, с. 284]. *Відтак засунув її тісно над чоло, потягнув іще раз із пляшки, подав пляшку жінці і, заховавши її опісля коло себе в ноги, закинув собі віжки на шию, руки засунув у рукави, і згорбившись удвоє перед вітром, попав у тупу задуму й сидів недвижно* [4, с. 315]. *Іменно довгими сумерками воно зближається* [4, с. 323]. *Раз поцілував в її присутності хлопчика малого, що був на станції, де віктувався він, і їй стало зависно* [4, с. 390]. *Постепенно ішло воно, поволі* [4, с. 391–392].

Слово *много*, яке авторка часто використовує, можна розглядати як вплив церковнослов'янської мови. Пор.: *Одна з них, раппа Wandy говорила дуже много про освіту, про гуманність, про чуття, стояла зі мною майже завсігди на воєнній стопі і звала мене глумливо: Гейне* [4, с. 190]. *Вона би йому могла дуже много завдячувати* [4, с. 380].

До діалектизмів буковинських говірок належать лексеми: *дармо, надармо* (словотвірні варіанти) «даремно», *заодно, заєдно* (фонетичні варіанти) «постійно, довгий час», *маркотно* «тоскно, досадно», *припадково* «випадково», *ненастанно* «постійно», *недурно* «не даремно», *конче* «неодмінно, обов'язково», *встидно* «соромно».

Пор.: *Я дармо* підозрювала його тоді в якихось симпатіях до німочки, – він для одного свого товариша виробляв рекламу [4, с. 288]. *Барвні малюнки, яскраві папери, стяжки, дерев'яні хрестики, горнятка, засохлі цвіти, а в вікні понсові цвітучі цвіти, що тиснутья надармо* до замарганого скла по дрібку сонця [4, с. 221]. *О що вона його перед хвилию просила, чого не міг дати, і вона надармо* оставила щось зі своєї покори? [4, с. 295]. Шукаючи мешкання, зайшла я *припадково* і в цю вулицю [4, с. 270]. Вони дожидали її кінця, і свічка горіла коло неї майже *ненастанно*... [4, с. 312]. Іншим часом дивилась *ненастанно* на двері блискучими очима, чи не одчиняться і чи не кине їй хто якого їдла; але вони, немов навіки, зачинилися, і вона плакала з жалю й нетерпеливості [4, с. 313].

Письменниця активно використовує прислівник *заодно*, *заєдно*, який суміщає в собі значення часу та способу дії: *...дивиться він заодно* скляними очима тими на тії мавпи і шимпанзе [4, с. 330]. *Тут високі покої, і він буде прекрасно звучати, – говорила заєдно* [4, с. 272]. *Їй здавалося виразно, що, замість кулака, настановилася там за нею на санках чорна, недвижна, кінчаста купа, стається чимраз тяжчою й дивиться заєдно на її хребет* [4, с. 317–318].

Прислівники-діалектизми *маркотно*, *самітно*, *встидно*, *зависно*, *мізерно* виражають психічний стан людини і в односкладному безособовому реченні виступають присудками: *Мені стало маркотно* [с. 263]. *Самітно мені на Русі* [4, с. 330]. Упрочім, *їй було того всього встидно*, і вона крилася і ховалася з тим, як із злочинцем [4, с. 376]. *Раз поцілував в її присутності хлопчика малого, що був на станції, де віктувався він, і їй стало зависно* [4, с. 390]. *Тут тісно, мізерно, а її гнало*... [4, с. 380].

Деякі діалектизми засвідчені у Словнику буковинських говірок. Напр., слово *задурно* «1) безплатно; 2) даремно, безпідставно; 3) безрезультатно» [6, с. 130]. О. Кобилянська використовує спільнокореневі прислівники *дурно* «безплатно», *недурно* «не даремно, не безпідставно», за *півдурно* «півціні». Напр.: *Вона вже така збіджена з гризоти і з видатків, що чим раз, то більше чорніє. Недурно* й прозвали її чорною [4, с. 352]. *Я не хочу дурно* (с. 303). *Його знов упоїв, як і оногди, той проклятий невіра, хоче його затуманити, щоб йому висапав за півдурно кукурудзу*... [4, с. 188]. *Не дурно* волочилася по лісі. *Котрий християнин іде в ліс слухати, як він шумить* [4, с. 134]. *І недурно* сказав хтось мудрий: «Не добре самому бути» [4, с. 418].

У художньому дискурсі авторки функціонує низка спільнокореневих діалектизмів: *конечно, доконечно, доконче, конче* зі значенням «обов'язково», причому останній діалектизм, за нашими спостереженнями, трапляється в мовленні сучасних діалектоносіїв. Пор.: *Або одного коня й кілька господарських речей: віз і інше таке, що потребував конечно* [4, с. 301]. *Ні, ні, він не смів умерти. Нізащо в світі. Він мусів жити, доконечно, доконечно*... [4, с. 391]. *Та як хочете, щоби доконче віддалася, то присилуйте!* [4, с. 183]. *Її ровесник, хоча б і з найбарвнішою минувиною, з лисиною, як місяць, він чомусь усе ще “молодий”, тим часом вона, здорова, духом свіжа, – вона чомусь ... доконче “старе пудло”, до якого нема чого уст отворяти, бо їй саме стільки й стільки років минуло* [4, с. 333–334]. *Йому вийшли були сажневі дрова й конче треба було* якихось дров, *то й утяв те дерево...однісіньке у тім лісі*... [4, с. 117]. *Мушу прилетіти конче!* [4, с. 346].

Письменниця слову *конче* надає особливої смислової ваги, актуалізує його, відтворюючи курсивом; різний шрифт дозволяє стверджувати про елементи креологізованого тексту. Напр.: *Простір той такий широкий передо мною, що конче* пожре твої сили, *він чимраз більше і більше займає мій ум і мене* [4, с. 348].

Прислівники *радше*, *борше* фігурують у Словнику буковинських говірок: *радше* «охочіше, радо» [6, с. 448]; *борзо* 1) «швидко», вищ. ст. борше; 2) «передчасно» [6, с. 36]. Напр.: *Ішла пильно; по важності, з якою ступала, знати було, що була інтелігентна і вдячна і що належала до тих, що радше з втоми падуть, чим залишать свій тяжкий обов'язок* [4, с. 309]. *Або я вдурів, чи наївся їдовитих грибів? Борше тамтоті в долині! – відповів* [4, с. 120]. – *Ти втомилася, – сказав, – не можеш іти зо мною в парі. Я йшов заборзо* [4, с. 122].

У наступному контексті форма *якнайборше* (найвищий ступінь порівняння від *борзо*) актуалізовано внаслідок парцеляції: *А відтак заволоділо нею одне почуття, що наплило могутю хвилию на її душу і наказувало лиш одне: до хати забрати нещасного. Якнайборше до хати* [4, с. 356].

Якісно-означальні прислівники походять від якісних прикметників. Зазвичай цей клас прислівників успадковує і семантику твірного прикметника, яка, однак, перетворюється на вторинну ознаку або ознаку ознаки. Так, у мові творів О. Кобилянської можна виокремити такі основні типи вторинних якісних ознак:

– **емоційна**: втішно, глумливо, холодно, відпорно, байдужно, роздрознено, спокійно, бурливо, ніжно, перелетно, маркотно, нервово, радо, кокетливо, сумувато, горесно, скажено, несамовито, скучно, розпучливо, неспокійно, тужно, сердито, зажурено, смутно, нервово, злісно, грізно, здержано, покірно, спокійно, злобно. Пор.: Справді, я й лякався, і соромився, і поводився холодно й **відпорно**... [4, с. 213]. І, обнявши мене **бурливо** за шию, шукала вогкими очима на моїм лиці гніву [4, с. 259]. Коло нього задержувався місячними ночами і заглядав **радо** в його глибіню [4, с. 325]. Зажурена й смутна осталася менша меча на березі; **зажурено й смутно** оглядає свої крильця й видить: вони в неї геть-геть слабші й менші, як у більшої [4, с. 347]. Потім обернулася і почала убиратися **нервово і злісно** [4, с. 364].

– **інтелектуальна**: цікаво, невмотивовано, докладно, несвідомо, пильно, тонко, змислово, проникливо. Напр.: Веселі й сумні пісні причинялися **несвідомо** до того, що тут рішили гірку справу [4, с. 304]. Я бажаю, щоб ви висловили мені раз ясно і **докладно** свої думки про нашу жінку [4, с. 331]. Так **пильно** вчився, щоб приїхати додому, щоб побачити її... [4, с. 369]. Молода Марія розвивалась **змислово** незвичайно рано [4, с. 371]. Як **остро і проникливо** гляділа на їх поведіння, прислухувалася їх словам, поглядам [4, с. 381].

– **моральна**: совісно, свобідно, тонко, здержано, покірно, поважно, співчутливо, встидно, підло, фальшиво, погірдливо, зависно, легкодушно. Напр.: Вислухавши їх поради, сповнив **совісно** їх прикази! [4, с. 186]. По відчиті махнув один панок із класу “учених” дуже **співчутливо** рукою [4, с. 337]. Грішите, та н’єте, та крадете, та рабуєте, свідчите **фальшиво** один на другого; на Боже не дасте – і добром має ставати стужа та фортуна? [4, с. 351]. Відтак викривив старечі уста **погірдливо** [4, с. 354]. Там, де вони ще **легкодушно** усміхалися, я вже болісно мориццла брови [4, с. 422].

– **сенсорна**: пискливо, нечутно, болісно, глухо, ясно, шумливо, сухо, протяжно, щільно, потихо, порожньо, тісно, лакомо, здавлено, болісно. Напр.: Нечувана погоня відбувалася **німо** на широких просторах [4, с. 317]. Дзвінки не опускали її. Товклись **пискливо** довкола її шиї й благали розпучливо не зупинятися ані на хвилину ніде [4, с. 318]. Дразнить мене, а розілляться не можу, – відшемрувала **болісно** [4, с. 320]. **Глухо** пішов відляк води лісом [4, с. 326]. Він ніжно збудований, хоровитий, говорить **потихо**, сміється лагідно, руки в нього делікатні й виніжені, і він любив цвіти, мов дама [4, с. 371]. Пожи-

рала **лакомо** кожне слово [4, с. 393]. Так не могла говорити, але в неї так **болісно** дрижало серце! [4, с. 395].

– **естетична**: святочно, кокетливо, недбало, викінчено, розкішно, гарно, зле, виразно, любо, предивно, зневажливо, ніжно, славно, ненормально, рівно, красно, чемно, пишно, чудно, мізерно, прихильно, неміло. Напр.: Виглядала дуже гарно й дуже **святочно** в тій хвилі... [4, с. 284]. Білявим піском повисипувані стежки, окружали, **кокетливо** вигинаючися, клумби й арабески й губилися в корчах, що росли густо під холодним муром... [4, с. 294]. Так **красно** поховала бідного... та такі поминки справила – що ей де! [4, с. 358]. А красний був такий! Білявенький, **чемно** одитий і дуже вже тихий [4, с. 364]. Деревя попукали, трава зазеленілась, а шутка **пишно** розцвілася [4, с. 367]. І дуже **славно** зробив! [4, с. 419–420].

– **часова**: неустанно, хутко, наскоро, живо, вічно, скоро, довго, рік-річно, ненастанно, цойно, надовго, хутко, живо, квапно, рано, незадовго, довго-довго. Напр.: У день перед тим чорні ворони окружували безнастанку соломою криту хатину, мовби там лежав труп і ждав на них **довго**... [4, с. 304]. Вони дожидали її кінця, і свічка горіла коло неї майже **ненастанно**... [4, с. 312]. Стіснена в оцей жолоб та **вічно** стережена каменистим берегом? [4, с. 320]. Так закінчила жінка свою оповістку і побігла **квапно** дальше [4, с. 360]. Соромилася **довго-довго**, але ніяк не знала, як собі допомогти [4, с. 390].

– **просторова**: скісно, насліпо, прямо, недоглядно, високо, рівно, далеко-широко, далеко, недалеко, близько. Пор.: Іде полем вузькою стежкою, що в’ється **скісно**, й заточується, опустивши голову на груди, немов п’яний [4, с. 188]. Старі провели його **далеко**, аж на кінець села... [4, с. 304]. У полеті спинявся від часу до часу, кружжав у дикій несамовитій пустоті на однім місці й кидав **високо** клубами снігу стовпом угору... [4, с. 210]. Сильніша (меча) **високо і рівно** понад морем, мов за ниткою в просторі, мов срібна стрілка жене [4, с. 347]. Вона дивиться **далеко й високо** вперед себе... [4, с. 347].

– **кількісна ознака**: багато, зачасто, взаємно, обопільно, самотно, подвійно. Напр.: Густий старий ліс розкинувся тут, а Рунг і Магура, поборені красою своєю **взаємно**, схилилися і потонули в його темну глибіню [4, с. 216]. Наші душі піднімалися в нас і потопали одна в другу **обопільно** [4, с. 344]. Вона би йому могла дуже **много** завдячувати [4, с. 380].

Проте прислівники цього класу переходять в інший семантичний розряд, у розряд прислівників

міри іншої ознаки: *безгранично, незвичайно, сильно, неказанно, конечно, страшно, страшенно, незмірно*. Ці прислівники виокремлюють статичну ознаку, зазвичай відносяться до прикметників, прислівників, рідше – до дієслів. Пор.: *І чому ж би ні? – запитав один професор, котрий недавно одружився і був зі свого кроку незмірно ущасливлений* [4, с. 417]. *Наколи пізналася з одним молодим чоловіком, що був компетентним оцінити її праці і оцінив незвичайно прихильно, майже приказуючи їй писати, бо в неї “значний літературний талант”* [4, с. 381]. *Головна річ в тім, щоб мати справдішньо щирі і любові душі при тобі, а все інше – другорядна справа* [4, с. 418]. *А що в своїх рішеннях була скоро й консеквентна, – я любила її безгранично, приносовлювалася до неї без надумання...* [4, с. 257]. *Дерева білили цвітом, запах із них розносився далекошироко воздухом, а вечори були повні неказанно лагідної, приманчивої краси...* [4, с. 288]. *Молода Марія розвивалась змислово незвичайно рано* [4, с. 371]. *Коли ходила на переходи в ліс і гори, вертала зворушена, з оживленими очима і незвичайно щаслива* [4, с. 371]. *Знала лише, що любить його безгранично, що он там стоїть він, що в його душі кипить біль і чуття і що вона до нього належить* [4, с. 392]. *І він, і вона панували страшенно над собою* [4, с. 397]. *...Звичайно прислухаюся, як шумить ліс. Він шумить, як море, лише далеко слабше* [4, с. 123].

У малій прозі О. Кобилянської фіксуємо чимало прислівників, що функціонують у формі вищого та найвищого ступенів порівняння: Напр.: *Крізь понуру масу мряк, в яку уткала гризуча туга, що укладалася щораз тяжче на все й ширилася тяжкими хвилями так далеко, як око сягало, спонукаючи, що всі барви блідли, пробивався один голос* [4, с. 305]. *Грубі наминаючі слова пролітали над нею чимраз рідше й слабше* [4, с. 314]. *Нехай поглибляться в неї поважніше і наберуть*

із неї корму для себе, щоб стати в першій лінії капіталом самій собі; дальше – і в повнім значенні слова: правдивою товаришкою чоловікові своєму... [4, с. 342]. *Я кажу, що можна задля маєтку оженитися артистові з панною і жити в мирі і в згоді, працювати ліпше і свободніше, як у журі за хліб насущний, марнуючи час і енергію, заслунюючися якимсь дуже проблематичним аргументом, що буцімто без любові женитися годі, а їй краще знов зі своїм маєтком забезпечити йому долю і удержати для штуки, як на самоті з нудьги з розуму сходити, коли нема настільки сили й духу, щоб самій боротися з життям* [4, с. 420]. *Старий (панотець) уже був, а що найважніше – який хосен йому з того...а то акурат...* [4, с. 350]. *Найрадіше приставала зі своєю учителькою, дамою незвичайного образования й інтелігенції* [4, с. 376]. *Здавала саме письменну матуру, тішилася надією, що й усна піде незгірше, а що найкраще – я була нареченою професора...* [4, с. 288].

Висновки і пропозиції. У художньому дискурсі О. Кобилянської чимало прислівників різної природи, які увиразнюють мовостиль письменниці. Серед цієї групи особливе місце посідають атрибутивні прислівники із суфіксом -о, -е. З-поміж них натрапляємо на прислівники-оказіоналізми. У творах буковинської письменниці багато діалектизмів, серед них – низки спільнокореневих слів. Серед діалектизмів є мовні одиниці, які можна розглядати як вплив язичія. У творах О. Кобилянської прислівники із суфіксом -о, -е виражають такі типи вторинних якісних ознак: емоційні, інтелектуальні, моральні, сенсорні, естетичні, часові, просторові тощо. Прислівники цього класу переходять у розряд прислівників міри іншої ознаки. Прислівники на -о, -е функціонують у граматичних формах ступенів порівняння. Актуалізація вторинної ознаки відбувається внаслідок використання різних шрифтів та парцеляції.

Список літератури:

1. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови ; за ред. І. Вихованця. Київ : Унів. вид-во «Пульсари», 2004. 400 с.
2. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ : Наук. думка, 1988. 256 с.
3. Горпинич В. О. Українська морфологія. Дніпропетровськ : ДНУ, 2002. 350 с.
4. Кобилянська О. Ю. Зібрання творів : у 10 т. : Новели. Оповідання. Поезії в прозі / за ред. В. І. Антофійчук (голова) та ін. Чернівці : Букрек, 2013. Т. 1. 476 с.
5. Німчук В. В. Прислівник. Історія української мови : морфологія / ред. кол. В. В. Німчук та ін. Київ : Наук. думка, 1978. С. 342–412.
6. Словник буковинських говірок / за ред. Н. В. Гуйванюк. Чернівці : Рута, 2005. 688 с.
7. Сучасна українська мова : морфологія / за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наук. думка, 1969. 584 с.
8. Українська мова: енциклопедія / за ред. В. М. Русанівський та ін. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. 820 с.

Rusnak Yu. M. LEXICAL AND GRAMMATICAL FEATURES OF ADVERBS WITH THE SUFFIX -O, -E IN O. KOBLYANSKA'S LANGUAGE STYLE

The article is devoted to the analysis of adverbs as a specific feature of O. Koblyanska's short prose. Among the diverse class of this invariable independent part of speech we distinguish adverbs with the suffix -o, -e, which belong to the attributive class. This class comes from adjectives and repeats their grammatical features, traditionally is called qualitative-defining adverbs. In O. Koblyanska's artistic discourse we come across adverbs-occasionalisms: лукувато, далеко-широко, рік-річно, хвиляво, потихенько-потихенько, напівсумно, напівзадумчиво. In Bukovinian writer's works there are many dialectisms: дармо, надармо, заєдно, маркотно, припадково, ненастанно, недурно, конче, встидно. Among them there are a number of common root words: конечно, доконечно, доконче, конче; дармо, надармо.

We have found language units that can be considered as the influence of *yazuchia*: незамітно, безгранично, нарочно, несподівано, конечно, недвижно, іменно. The word *много*, which the author uses often, can be considered as the influence of the Church Slavonic language.

Qualitative-defining adverbs usually inherit the semantics of the creative adjective, which becomes a secondary feature, or feature of the feature. In O. Koblyanska's works there are adverbs with the suffix -o, -e, which express the following types of secondary qualitative features: emotional, intellectual, moral, sensory, aesthetic, temporal, spatial etc. Adverbs of this class pass into the adverbs category "measure of another sign": безгранично, незвичайно, сильно, несказанно, конечно, страшно, страшенно, незмірно.

Adverbs on -o, -e function in grammatical forms of degrees of comparison: тяжче, радше, чимраз рідше й слабше, поважніше, далше, ліше, свободніше, краще, найважніше, якнайборше.

The actualization of the secondary feature is due to the using of different fonts and *parcelyciya*.

Key words: adverb, dialectism, qualitative feature, artistic discourse, occasionalism, degrees of comparison, O. Koblyanska's language style.